

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра кримінального процесу

**ФОНДОВА ЛЕКЦІЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС”**

ТЕМА 10

“ ПРОВАДЖЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ”

План:

1. Поняття і значення слідчих (розшукових) дій, умови та підстави їх проведення
2. Класифікація слідчих (розшукових) дій та їх види
3. Процесуальна характеристика окремих слідчих (розшукових) дій:
  - 3.1 Допит
  - 3.2 Пред'явлення для впізнання
  - 3.3 Огляд
  - 3.4 Ексгумація трупа
  - 3.5 Освідування особи
  - 3.6 Обшук
  - 3.7 Слідчий експеримент
  - 3.8 Проведення експертизи

Нормативні джерела:

- Кримінальний процесуальний кодекс України від 23 квітня 2012 р.
- Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №28. – Ст. 232.
- Інструкція про призначення та проведення судових експертиз, затв. Наказом Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 року №53/5 // Офіційний вісник України. – 1998. – №46. – Ст. 1715.

- Кримінальний процес: підручник / В.В. Коваленко, Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 544 с.
- Кримінальний процес України в питаннях і відповідях / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю. Хабло. – К. : Скіф, 2013. – 256 с.
- Кримінальний процес: підручник / За ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В.Капліної, О.Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
- Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За загальною ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.

1. Поняття і значення слідчих (розшукових) дій, умови та підстави їх проведення

Слідчі (розшукові) дії – це частина передбачених Законом процесуальних дій, які спрямовані на виявлення, фіксацію та перевірку доказів у кримінальному провадженні.

В теорії кримінального процесу виділяють:

- дії слідчого
- процесуальні дії
- слідчі дії

Слідчі дії – це частина передбачених Законом процесуальних дій, які спрямовані на збирання і перевірку доказів у кримінальному провадженні та відрізняються від решти дій слідчого силою процесуального примусу

Слідчі (розшукові дії)

є діями, спрямованими на отримання (збирання) показів, речей і документів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні

Негласні слідчі (розшукові) дії

різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб

Негласні слідчі дії

Різновид слідчих дій, проводиться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких та особливо тяжких злочинів

Втручання у приватне спілкування:

аудіо-відеоконтроль особи

арешт, огляд і виїмка кореспонденції

зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж

зняття інформації з електронних інформаційних систем

Інші види негласних слідчих дій:

обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи

установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу

спостереження за особою, реччю або місцем

аудіо-відеоконтроль місця

контроль за вчиненням злочину
про проведення приймає рішення прокурор

виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності ОЗГ
за рішенням слідчого/прокурора

негласне отримання зразків необхідних для порівняльного дослідження

конфіденційне співробітництво
за рішенням слідчого/прокурора

Застосовуються

Застосовуються у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб

Має право проводити:

Слідчий

Уповноважений
оперативного підрозділу
за дорученням слідчого

Інші особи за рішенням
слідчого, прокурора

Процедура проведення негласних слідчих дій

Прокурор, слідчий за погодженням з прокурором

Клопотання про застосування негласних слідчих (розшукових) дій

Слідчий суддя

Ухвала про застосування негласних слідчих дій

Застосування негласних слідчих дій

Строк дії ухвали – 2 місяці, але може бути продовжено максимум до 18 місяців

У винятковому випадку негласна слідча дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді за рішенням слідчого судді, узгодженим з прокурором.

Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої дії. Отримана в наслідок такої негласної слідчої дії інформація повинна бути знищена

Види слідчих дій за КПК

Слідчі (розшукові) дії:

1. Допит
2. Пред'явлення для впізнання
3. Огляд
4. Ексгумація трупа
5. Освідування особи
6. Обшук
7. Слідчий експеримент
8. Проведення експертизи

Негласні слідчі (розшукові) дії:

1. Аудіо-, відеоконтроль особи
2. Арешт, огляд і виїмка кореспонденції
3. Зняття інформації з телекомунікаційних мереж

4. Зняття інформації з електронних інформаційних систем
5. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу
6. Спостереження за особою, річчю або місцем
7. Аудіо-, відеоконтроль місця
8. Контроль за вчиненням злочину
9. Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи (організації)
10. Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження

ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ

Підстави – наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети

Слідчий, прокурор вживає належних заходів для забезпечення присутності під час проведення слідчої дії осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені

Особам, що беруть участь – роз'яснюються їх права і обов'язки про що **вручається пам'ятка**

Здійснення слідчих дій у нічний час (з **22:00 до 06:00**) не допускається, за винятком невідкладних випадків

Слідчі дії не можуть проводитися після закінчення строків досудового розслідування

Виняток: проведення вказаних дій за дорученням суду

ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ

Слідчі дії має право проводити:

ПРОКУРОР

СЛІДЧИЙ

СПІВРОБІТНИК ІНШОГО ПІДРОЗДІЛУ ОВС
(*оперативні працівники, ДІМ*) за дорученням
слідчого або керівника органу досудового
розслідування

2. Класифікація слідчих дій

1) основні та додаткові

Основними є слідчі (розшукові) дії, які провадять у повному обсязі для дослідження предмета слідчої (розшукової) дії в цілому.

Додатковими називають слідчі (розшукові) дії, які спрямовано на дослідження окремих обставин, які не було з'ясовано з різних причин під час основної слідчої (розшукової) дії.

2) первинні та повторні

Первинні слідчі (розшукові) дії за змістом є тотожними основним.

Повторними є слідчі (розшукові) дії, які після первинних провадять у повному обсязі.

3) невідкладні та інші

4) обов'язкові й необов'язкові

За ступенем розголошення:

5) гласні та негласні

За своєю процесуальною формою слідчі (розшукові) дії можна поділити на ті які провадяться:

1) слідчим, прокурором та без них:

тільки в судовому засіданні суд може провести такі слідчі (розшукові) дії, як:

допит обвинуваченого;

допит експерта в суді

2) з дозволу (ухвали) слідчого судді, суду або без нього:

за ухвалою слідчого судді проводяться:

огляд житла чи іншого володіння особи;

обшук;

примусове залучення особи для проведення медичної або психіатричної експертизи

3) за постановою прокурора і без неї:

за постановою прокурора проводяться:
огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією
освідування особи;

4) за участю понятих і захисника і без них:

за участю понятих і захисника провадяться:
обшук або огляд житла чи іншого володіння особи,
обшук особи

**За способом одержання відомостей про факти слідчі дії
поділяються на:**

- вербальні (допит)
- невербальні (огляд, обшук, освідування)
- змішані (слідчий експеримент, пред'явлення для впізнання)

Наслідки неприбуття на виклик за повісткою

Грошове стягнення

1. У розмірі від 0,25 до 0,5 розміру мінімальної заробітної плати – у випадку неприбуття на виклик слідчого, прокурора;
2. Від 0,5 до 2 розмірів мінімальної заробітної плати - у випадку неприбуття на виклик слідчого судді, суду

Привід

полягає у примусовому супроводженні особи, до якої він застосовується, особою, яка виконує ухвалу про його здійснення, до місця її виклику в зазначений в ухвалі про здійснення приводу час (ст. 140 КПК України)

2. Характеристика слідчих (розшукових) дій

Допит - це слідча (розшукова) дія, спрямована на отримання показань від осіб про обставини, що мають значення для правильного вирішення справи

Види допиту за КПК України:

- допит свідка (ст. 225);
- допит потерпілого (ст. 225);
- допит малолітньої або неповнолітньої особи (ст. 226);
- допит обвинуваченого (ст. 351);
- допит експерта (ст. 356).

Допит - це слідча (розшукова) дія, в процесі якої слідчий отримує від особи, яка володіє відомостями, що мають значення по кримінальній справі, словесну інформацію про обставини події злочину та інші факти, які мають значення для встановлення об'єктивної істини і забезпечення правильного застосування закону

Предмет допиту складають:

1. Обставини, які підлягають встановленню по даній справі
2. Факти, що характеризують особу обвинуваченого або підозрюваного, та його взаємовідносини з допитуваним

Пред'явлення для впізнання

```
graph TD; A[Пред'явлення для впізнання] --> B[Види за новим КПК України:]; B --> C[1. Пред'явлення особи для впізнання (ст. 228)]; B --> D[2. Пред'явлення трупа для впізнання (ст. 230)]; B --> E[3. Пред'явлення речей для впізнання (ст. 229)];
```

Види за новим КПК України:

1. Пред'явлення особи для впізнання (ст. 228)
2. Пред'явлення трупа для впізнання (ст. 230)
3. Пред'явлення речей для впізнання (ст. 229)

Обшук – слідча (розшукова) дія, що проводиться з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб

Підстава
ухвала слідчого судді

Процесуальний порядок

слідчий за погодженням з прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням додаються оригінали або копії документів та ін. матеріалів, що обґрунтовують доводи клопотання, а також витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження. Клопотання розглядається у суді в день його надходження за участю слідчого або прокурора

Виконується слідчим чи прокурором. Може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, представник та ін., у разі необхідності – спеціаліст.

Огляд – це слідча (розшукова) дія, в ході якої виявляють, безпосередньо сприймають, оцінюють і фіксують стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів з метою отримання фактичних даних, що мають значення для встановлення істини у кримінальному провадженні

Огляд місця події, житла чи іншого володіння особи

У ст. 361 КПК України передбачається такий вид слідчого огляду, як огляд на місці, проведення якого покладається на суд

Огляд трупа

слідчим, прокурором проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта (ст. 238 КПК України)

Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією

здійснюється за постановою прокурора. Виконання постанови покладається на службових осіб органів місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 239 КПК України)

Освідування – це слідча (розшукова) дія, яка проводиться слідчим, або прокурором щодо підозрюваного, свідка чи потерпілого для виявлення на їхньому тілі слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет, якщо для цього не потрібно проводити судово-медичну експертизу

Підстава

За постановою прокурора та,
За необхідності, за участю
судово-медичного експерта
або лікаря

Процесуальний порядок

Перед початком освідування особі, яка підлягає освідуванню, пред'являється ухвала слідчого судді
Про проведення освідування складається протокол. Особі, освідування якої проводилось примусово, надається копія протоколу освідування

Ексгумація трупа

Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією здійснюється за постановою прокурора. Виконання постанови покладається на службових осіб органів місцевого самоврядування (ч. 1 ст. 239 КПК України)

Труп виймається з місця поховання за присутності судово-медичного експерта та оглядається ним

Після проведення ексгумації і необхідних досліджень поховання здійснюється в тому самому місці з приведенням могили в попередній стан. Під час ексгумації судово-медичним експертом можуть бути вилучені зразки тканини і органів або частини трупа, необхідні для проведення експертних досліджень

Слідчий експеримент – слідча (розшукова) дія, що проводиться слідчим або прокурором з метою перевірки і уточнення відомостей, які мають значення для встановлення обставин кримінального правопорушення, шляхом відтворення дій, обстановки, обставин певної події, проведення необхідних дослідів чи випробувань

Можуть бути залучені підозрюваний, потерпілий, свідок, захисник, представник.
За необхідності – спеціаліст

Проводиться за умови що при цьому не створюється небезпека для життя і здоров'я осіб, які беруть у ньому участь, чи оточуючих, не принижуються їхні честь і гідність, не завдається шкода

Огляд в житлі чи іншому володінні особи
здійснюється лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, або прокурора

Експертиза – проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання

Підстави проведення

- 1) встановлення причин смерті;
- 2) встановлення тяжкості та характеру тілесних ушкоджень;
- 3) визначення психічного стану підозрюваного за наявності відомостей, які викликають сумнів щодо його осудності, обмеженої осудності;
- 4) встановлення віку особи, якщо необхідно для вирішення питання про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності, а іншим способом неможливо отримати ці відомості;
- 5) встановлення статевої зрілості потерпілої особи;
- 6) визначення розміру матеріальних збитків, шкоди немайнового характеру, шкоди довкіллю, заподіяної кримінальним правопорушенням

Проводиться експертом за зверненням:

Сторони обвинувачення – за наявності підстав для проведення експертизи, у тому числі за клопотанням сторони захисту чи потерпілого

Сторони захисту - самостійно на договірних умовах для проведення експертизи, у т.ч. обов'язкової (чч. 1, 2 ст. 243 КПК України)